

Kerék-Bárczy Szabolcs: Építkezés a kultúraváltás jegyében

Nem várható más a kormánytól 2012-ben, mint amit tapasztaltunk választási győzelmük óta: saját Alaptörvényüket megsértve törekednek a hatalom kizárólagos birtoklására. Ennek jegyében írtak maguknak új alaptörvényt és sarkalatos törvényeket, ezért számolták fel a fékek és ellensúlyok rendszerét, pártkatonákkal feltöltve a független állami intézményeket. Ezért indítottak támadást a bíróságok függetlensége ellen, ezért félemlítik meg a médiát, és ezért alakítják úgy a választójogi rendszert, hogy rajtuk kívül lehetőleg senki másnak ne tudjon elindulni a választásokon, vagy ha mégis, akkor se kerülhessen a kormányrúd közelébe. Nem számíthatunk másra ebben az esztendőben sem, mint esztelen gazdaság- és társadalompolitikára. Az Orbán-kormány tovább élteti a rosszul működő, korrupt államot. A féldiktatúrákra oly jellemző államkapitalizmust épít, és szűkíti a magánvállalkozások lehetőségeit. Alattvalókból és nem független, öntudatos polgárokból álló országot épít. Ennek jegyében alakítja az oktatási rendszert, s ezzel nem csak a jelennek árt, hanem a jövőnek, gyermekeink nemzedékének is.

Az előttünk álló kihívás: a liberális demokrácia és a kapitalizmus ellensége, vagyis az Orbán-rendszer. Az új esztendő feladata: válaszolni kell a kihívásra, és hiteles alternatívát kell kimunkálni Orbánékkal szemben. Mindez azért is égetően fontos, mert a Fidesz nyakában ott liheg a szélsőjobb, amely demagógiában és gyűlöletkeltésben még a kormányzókon is túlsz.

A demokratikus alternatíva hitelességét az adja, hogy élesen szemben áll azzal a kultúrával, amit a Fidesz képvisel. A korrupció, a szakszerűtlenség, a mellébeszélés, a bezárkózás, az „aki nincs velünk, az ellenünk van” kormányzati stílusával szemben a tisztakezűség, a szakszerűség, az egyenes beszéd, az egymásra és a világra való nyitottság és az együttműködés kultúráját kell meghonosítani Magyarországon. Vagyis le kell zárni az elmúlt húsz év során meggyökeresedett, a másikban csak ellenséget látó korszakot. Ez nem összeborulást, a múlt elfelejtését és nem a világról alkotott különféle vélemények összemosisát jelenti. Csupán annak felismerését, hogy az irtózatossá válásból csak a magántulajdonon alapuló gazdaságban és a jogállamban hívők közös munkája vezetheti ki az országot.

Két kérdés természetesen mindjárt adódik: kinek mit jelent a „közös munka” fogalma, és ki mit ért „magántulajdonon alapuló gazdaság és jogállam” alatt? A közös munkálkodás azzal indul, hogy mindazok, akik a kultúraváltásban érdekeltek megismerik egymást, és állandó párbeszédet folytatnak annak érdekében, hogy megteremtsék a hön áhított együttműködéshez szükséges kölcsönös bizalom légkörét. Ezzel párhuzamosan a majdani szavazatmaximalizálás (vagyis a minél több választói csoport megszólítása) érdekében alakulhatnak-formálódhatnak azok a szervezetek, amelyek a következő választásokon a tényleges együttműködést megvalósítják a kölcsönösen támogatott képviselő-jelöltek kiválasztásával és a közös kampánnyal.

2012 első felében már látszaniuk kell azoknak a szervezeteknek és személyeknek, akik a fenti együttműködésben részt vesznek. Nekik a professzionalizmus igényességével kell az év folyamán az említett párbeszédet megszervezniük és rendszeressé tenniük. Ennek kerete egyfajta demokratikus ellenzéki kerekasztal (DEK) lehet. Ezen fórumnak lesz a feladata, hogy

megtöltse tartalommal a „magántulajdonon alapuló jogállam fogalmát”: vagyis hogy visszatérjen a Fidesz által lerombolt plurális, liberális demokrácia közjogi modelljéhez (ez konkrétan az 1989-es alkotmányt vagy annak korszerűsített formáját jelenti), továbbá az állam működésének minden egyes szakpolitikai területén beazonosítsa a problémákat és megteremtse az azok megoldásához szükséges konszenzust. Ez önmagában is embert próbáló feladat, tekintettel arra, hogy sokan sokfélét gondolunk oktatásról, egészségügyről, társadalombiztosításról, nyugdíjról, adózásról vagy éppen önkormányzatiságról. Ám ha nincs közös alap, akkor választási együttműködés sem lesz, és az Orbán-rendszer valóban nagyon hosszú távra bebetonozhatja magát.

2013 első negyedévében kell aláírni a DEK tagjainak azt a dokumentumot, amely Magyarország felemelkedésnek elvi, valamint minél szélesebb körű és minél mélyebb szakmai elképzelését foglalja egységes keretbe. Arra kell törekedni, hogy a kerekasztal egész működése során azt érzékelje a társadalom, hogy van remény a kultúraváltásra. Ezt azzal érhetik el a tárgyaló demokraták, ha megegyezési készséget mutatnak egymás irányában, és ennek szellemében nyilatkoznak a nyilvánosság előtt, majd végül kézjegyükkel látják el a kerekasztal működését lezáró dokumentumot.

Ezzel azonban nem fejeződik be a munka, hanem csak új szakaszba lép. A DEK tagjainak mostantól már nem azt kell országnak-világnak megmutatniuk, hogy képesek közös programot alkotni, hanem azt is, hogy ezt a programot meg is tudják valósítani, ha erre lehetőséget kapnak. Vagyis azt kell a következő választásokig a polgárok előtt bizonyítaniuk, hogy kormányképesek, sőt, sokkal inkább azok, mint az éppen hatalmon lévők. Komoly feladatokhoz komoly elképzelések és azt képviselő emberek szükségesek, mert a támogatást és adott esetben a voksot azoknak adják, akik egyszerre hitelesek és rendelkeznek a megoldásokhoz szükséges elszántsággal és felkészültséggel. Ezért a DEK-ból, az azt lezáró dokumentum aláírását követően, azonnal létre kell hozni egy demokratikus árnyékkormánykoalíciót, amely úgy működik, mint egy valamirevaló kormány, azzal a nyilvánvaló különbséggel, hogy nincs felhatalmazása és eszköze a döntéseinek kormány szintű végrehajtásához. Ám rendszeres ülésein határozatokat hoz (szak)politikai kérdésekről, és azokat egységesen képviseli nyilvános megszólalásain, továbbá közös akciókat szervez. Kiemelt feladata a választásokra való felkészülés összehangolása. Valószínűleg a lehetséges legutolsó pillanatig ez a testület egyenlő jogosítványokkal rendelkező személyek közössége lesz; nem kell erőltetni a közös miniszterelnök-jelölt kiválasztását mindaddig, amíg az erről a szerepről folyó beszélgetések el nem érnek a megfelelő ponthoz, vagy az ország helyzete ezt nem kívánja meg (például előrehozott választások esetén). Ugyanakkor az egyes szakpolitikai kérdésekkel arra felkért árnyékkormány-tagok foglalkozhatnak.

Lehetnek olyanok, akik azt gondolják, hogy túl korai még az itt vázolt foratókönyvről beszélni. Meggyőződésem, hogy ez nincs így: Orbán Viktor gőzerővel építi ki és betonozza be a maga rendszerét, a demokratikus ellenzék pedig egyelőre szétforgácsolódott, ami Orbánéknak kedvez és hazánknak árt. A gazdasági és társadalmi válság nem igazodik a demokratikus ellenzéki oldalon forgolódók esetleges bizonytalankodásához vagy a másoktól független önmegvalósítási ambícióihoz. A mi – ha úgy tetszik történelmi – felelőségünk, hogy profi módon gondolkodjunk, több alternatív lépést előre mérlegelve. Hinni kell magunkban, mert ha mi nem hiszünk erőnk nagyságában, a közösen végzett munka

értelmében és sikerében, akkor nem várhatjuk el a társadalomtól sem, hogy higgyen bennünk és mindannyiunk közös jövőjében.

Mozgó Világ, 2012/1